

Sidelyk O.P.
Institute of Banking
University of Banking of the National Bank of Ukraine

SYSTEM OF THE COMPETITIVENESS OF BANKS

Summary

The article deals with peculiarities of the competitiveness of the bank. Exposed the shortcomings in the domestic banking practices that prevent increasing strategic effectiveness of the bank. Practical recommendations for the improvement of competitiveness management of the bank.

Keywords: competition, competitive bank management system competitiveness, treatment planning, strategic management.

УДК 657.37

ІНТЕГРАЦІЯ НЕФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ У ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сікорська Т.С.

Навчально-науковий інститут економіки, менеджменту та права
Національного університету водного господарства та природокористування

Осадча О.О.

Національний університет водного господарства та природокористування

У статті досліджуються питання сутності концепції сталого розвитку. Розкривається інтеграція концепції сталого розвитку у фінансову звітність. Розглянуто переваги та недоліки інтегрованої звітності.

Ключові слова: стійкий розвиток, інтегрована звітність, фінансова стратегія, фінансова звітність, концепція сталого розвитку.

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку економіки і швидкого оновлення бізнес-процесів все більше уваги приділяється розкриттю у фінансовій звітності інформації про стратегію стійкого розвитку організації. Принципи стійкого розвитку починають враховуватися при стратегічному плануванні у вітчизняних компаніях. Зростає значення міжнародних стандартів фінансової звітності як основи для формування і розкриття інформації про вплив діяльності компаній на економіку, навколишнє середовище та суспільство, в якій зацікавлені різні групи її користувачів, в першу чергу потенційні інвестори. Важливим напрямом вдосконалення корпоративної звітності у зв'язку з розрізненістю різних видів розкриття інформації компаніями стає розробка стандартів інтегрованої звітності, яка охоплює фінансові та нефінансові показники.

Сталий розвиток – це та концепція, яка зрозуміла для бізнесу і набуває все більш широке поширення. Її основою служать принципи інтеграції економічних, соціальних та екологічних аспектів бізнесу поряд з введенням професійного управління взаємопов'язаними ризиками і можливостями. Передумовами для введення концепції сталого розвитку в Україні є прийняття міжнародних стандартів фінансової звітності; «прозорість» інформації про показники ефективності; створення міжфункціональних об'єднань (бухгалтерія, фінанси, міжнародний аудит); підвищення професійних знань; посилення контролю з боку керівництва шляхом скуповування акцій. Серед проблем досягнення цілей сталого розвитку слід виділити: комплексність імплементації стратегії в системі бізнес-функцій (49%), конкуруючі стратегічні пріоритети (48%), відсутність визнання з боку фінансового ринку (34%) [9].

У силу цього для оцінки минулих і поточних показників діяльності компанії та її сталого розвитку необхідна більш детальна інформація, ніж та, що

відображається у фінансовій звітності компаній. Йдеться про підготовку інтегрованої звітності, яка є основою для розробки стратегії, планів та оцінки результатів діяльності компанії. Така звітність являє собою інструмент постійного вдосконалення діяльності компаній, оскільки допомагає сфокусувати її на підвищенні їх стійкості. За результатами дослідження Центру Хозер (Hauser Center) для некомерційних організацій при Гарвардському університеті понад 3 тис. компаній в усьому світі публікують звіти про сталий розвиток [9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у формування нової парадигми стійкого розвитку зробили провідні вітчизняні вчені, серед яких А. Амоша, А. Гальчинський, М. Долішний, М. Чумаченко, І. Лукінов, Л. Масловська, В. Опарін, В. Федосов, В. Геєць, М. Павловський. Проблеми теорії і практики інформаційного забезпечення фінансової стратегії знайшли відображення в роботах М. Білик, Г. Блакити, І. Бланка, І. Богатої, П. Макаренка, Л. Николаєнко, А. Семенова, В. Терьохіна, А. Ткаченко, І. Хомініч. Високо оцінюючи отримані результати, слід зазначити, що в сучасних умовах проблема формування інтегрованої інформаційної системи підтримки фінансової стратегії стійкого розвитку підприємств залишається актуальною і вимагає системного рішення. До теперішнього часу основні методологічні та прикладні проблеми інтеграції фінансової і нефінансової інформації та її використання для розробки стратегії стійкого розвитку підприємств залишилися за межами системних досліджень.

Відкритими для дискусії є ряд питань щодо інформаційного забезпечення механізму фінансової стратегії стійкого розвитку підприємств, концепції інтегрованої інформаційної системи, використання інформації інтегрованої звітності для контролю за реалізацією фінансової стратегії підприємств.

Метою дослідження є обґрунтування методологічних положень щодо інтегрованої інформаційної системи підтримки фінансової стратегії стійкого розвитку підприємств.

Для досягнення означеної мети передбачено виконання наступних завдань:

- визначити роль інтегрованої звітності на підприємствах в умовах сталого розвитку;
- сформулювати переваги і недоліки інтегрованої звітності;
- дослідити як інтегрована звітність розкривається на підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. У вітчизняному діловому середовищі відбуваються значні зміни в розумінні стійкого розвитку. Останніми роками все більше компаній інтегрує стратегію стійкого розвитку в єдину стратегію своєї діяльності.

Це підтверджує, що цілі стійкого розвитку стали більш зрозумілими для бізнесу. Компанії, які займають лідируючі позиції у своїх галузях, при визначенні стратегій враховують соціальні та екологічні чинники. Чинники стійкого розвитку беруться до уваги при оцінці ризиків і можливостей, визначенні комунікаційної стратегії, розробці заходів щодо зміцнення бренду.

Для компанії корисний ефект від сталого розвитку вимірюється ступенем його відповідності очікуванням зацікавлених сторін, до яких відносяться населення, регіональні адміністрації, неурядові організації, споживачі, підрядники та постачальники, співробітники, інвестори, ЗМІ, акціонери. Підтримка введення інтегрованої звітності з боку інвестиційного співтовариства проявляється у створенні інвестиційних фондів, що використовують в якості ключового критерію наявність загальнодоступної інформації про корпоративну соціальну відповідальність і нефінансових показників.

Надання зацікавленим сторонам більш широкого спектру інформації позитивно впливає на ринкову капіталізацію компанії. Згідно з результатами опитування «Ernst & Young», біржові аналітики при оцінці публічних компаній і присвоєння їм рейтингу все частіше беруть до уваги показники сталого розвитку (43% респондентів). Рівень прогресу

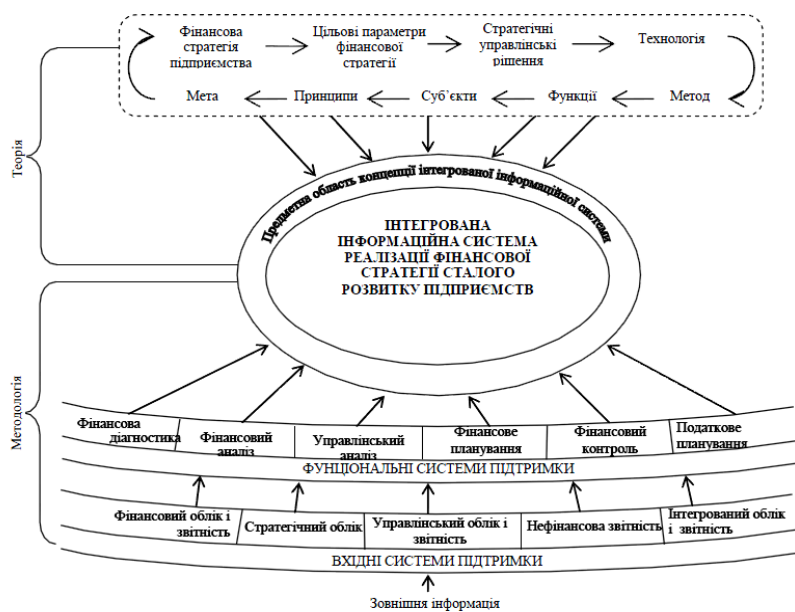

Рис. 1. Концепція інтегрованої інформаційної системи реалізації фінансової стратегії підприємства

Джерело: [8]

в галузі сталого розвитку оцінюється за допомогою спеціальних індексів – індексу сталого розвитку Доу-Джонса (DJSI), серії індексів FTSE4Good і NASDAQ OMX Crd Global Sustainability [9].

Сьогодні укріплюється розуміння серед керівництва та менеджерів соціально відповідальних компаній у необхідності прив'язки стратегії стійкого розвитку до фінансових рішень [3]. Коло питань, пов'язаних з інформаційним забезпеченням фінансового механізму, надзвичайно широке і постійно змінюється під впливом зростаючих вимог ринкових трансформацій і умов господарювання. На даному етапі необхідний постійний контроль за реалізацією фінансової стратегії з метою коригування її параметрів. Механізм стратегії стійкого розвитку підприємства об'єднує систему методів, інструментів і важелів, за допомогою яких здійснюється вибір стратегічних пріоритетів і прийняття стратегічних рішень фінансової стратегії підприємства є (рис. 1).

Відправною точкою у формуванні інтегрованої інформаційної системи реалізації фінансової стратегії підприємства є впровадження звітності в сфе-

Таблиця 1

Передумови виникнення, переваги і недоліки інтегрованої звітності

Передумови	Переваги	Недоліки
<p>Обов'язковість: Законодавча вимога випуску звітності. Вимога фондових бірж.</p> <p>Потреба: Запит нефінансової звітності від зацікавлених сторін. Зростаючі очікування інвесторів і аналітиків. Тиск з боку конкурентів, які випускають звіти. Підтримка корпоративної репутації і бренду.</p> <p>Бажання: Демонстрація результатів реалізованих ініціатив. Підтримка відносин із зацікавленими сторонами. Збір даних для аналізу компанії.</p>	<p>Підтвердження стейкхолдерам (інвестори, акціонери) інтеграції принципів стійкого розвитку в основну діяльність. Відображення перспектив діяльності компанії. Формування нових даних для управління результатами діяльності. Посилення довіри до компанії. Підвищення інформованості з питань стійкого розвитку у внутрішньому середовищі компанії. Краще розуміння співробітниками бізнес-моделі та стратегії компанії. Інформування провайдерів фінансового капіталу щодо чинників, які сприятимуть створенню коротко-, середньо- і довгострокової вартості.</p>	<p>Юридичні ризики, пов'язані з вимогами регуляторів до річної фінансової звітності. Незадоволеність менеджерів через необхідність розкривати інформацію за межами звичайного процесу звітності. Нерозвиненість систем обліку в сфері стійкого розвитку несе додаткові ризики забезпечення достовірності даних інтегрованого звіту. Можливість незадоволення інформаційних потреб всіх зацікавлених осіб одним звітом.</p>

Джерело: розроблено авторами на основі [8]

рі стійкого розвитку. Зміна парадигми управління, зміщення акцентів з інтересів власників і споживачів на інтереси більш широкого кола осіб передбачає відповідну трансформацію корпоративної звітності як основного джерела інформації. Мова йде про формування інтегрованого мислення – здатності організації розуміти взаємозв'язки між її різними операційними і функціональними одиницями та капіталами.

Важливим елементом інтегрованого звіту є визначення перспектив на майбутнє: з якими викликами та ризиками найімовірніше може стикнутись організація у процесі втілення стратегії, і які наслідки це може мати для бізнес моделі та результативності організації. Передумови впровадження нефінансової звітності пов'язані з такими причинами як: обов'язковість, потреба і бажання (табл. 1). Складання інтегрованої звітності передбачено МСФЗ 1 (п. 9, 10).

У квітні 2013 р. Міжнародною радою з інтегрованої звітності (IIRC) опублікований прототип Міжнародного стандарту (положення) інтегрованої звітності, який орієнтований на розробку єдиних вимог до розкриття в звітності інформації про створення бізнес-вартості [6, с. 1]. Пропоноване положення базується на трьох фундаментальних концепціях: капіталів, бізнес моделі і створення доданої вартості [3].

У травні 2013 р. Глобальна ініціатива по звітності (GRI) випустила критерії і рекомендації для підготовки звітів та роз'яснення взаємозв'язку між інтегрованою звітністю і звітністю в області стійкого розвитку. Вони враховують вимоги 10 принципів Глобального договору ООН (2000 р.), Керівні принципи для багатонаціональних корпорацій ОЭСР (2011 р.) і Керівні принципи ООН у сфері бізнесу і прав людини (2011 р.). G4 вводить нові специфічні стандартні елементи звітності з розкриття інформації щодо антикорупційних практик, викидів парникових газів і споживання енергетичних ресурсів. Вимоги G4 будуть обов'язковими для звітів, опублікованих після 31 грудня 2015 р. [8].

Надання такої інформації об'єктивне важливо для вирішення наступних завдань:

- обґрунтованої оцінки довгострокової життєздатності бізнес-моделі та стратегії організації;
- задоволення інформаційних потреб інвесторів та інших зацікавлених сторін;
- ефективного розподілу обмежених ресурсів.

Дослідження показують, що великі компанії Бразилії, Росії, Китаю, Індії і ПАР звітують про стратегію щодо недопущення зміни клімату та ризики бізнесу. У США на рішення про інвестування кожного восьмого долара впливає рівень соціальної відповідальності компанії (КСВ). Корпорації, які реалізують концепцію КСВ, мають вищі фінансові показники рентабельності на інвестований капітал, обсяг продажів і прибутки акціонерів. 80% опитаних інвесторів та аналітиків визнають, що питання стійкого розвитку мають бути інтегровані в стратегію компанії, та вважають істотною інформацію про нефінансові аспекти діяльності компанії [3]. У 2013 р. вперше оприлюднені дані про світовий ринок професійних інвестицій, які враховують ESG аспекти, – 13,6 трлн. дол. [8]. Проте тільки 21% компаній, що котируються на біржі, надають відомості про стійкий розвиток, 49% найбільших компаній світу включають в річний звіт розділ КСВ, 3% – екологічні показники, 8% компаній формують річний звіт та звіт про КСВ [4].

Coca-Cola HBC, одна з провідних компаній-виробників безалкогольних напоїв у Європі, постійно прагне до сталого розвитку в усіх сферах своєї

діяльності. Десять років тому компанія випустила свій перший Звіт соціальної відповідальності, який відповідає вимогам Global Reporting Initiative (Глобальна ініціатива зі звітності), а сьогодні компанія входить в групу лідерів індексу FTSE4Good, а також п'ять років поспіль, починаючи з 2008 року, входить до світового Індекс сталого розвитку Dow Jones Sustainability Index.

Методи ведення Компанією свого бізнесу інтегровані з її обов'язками у сфері стійкого розвитку. Природно, що наступним кроком стало відображення цього у звітності. Цілісний опис бізнес-моделі компанії і, як вона використовує капітал і ресурси, дає читачеві усестороннє та глибоке розуміння позиції компанії на ринку. Цей звіт демонструє, як саме компанія створює цінність для своїх акціонерів, громад та інших зацікавлених сторін. У звіті також міститься систематичний опис потенційних ризиків і можливостей компанії.

Coca-Cola HBC виконує рекомендації Міжнародної комісії з інтегрованої звітності (IIRC) та разом з The Coca-Cola Company бере участь в експериментальній програмі IIRC, яка спрямована на створення найбільш ефективного методу підготовки Інтегрованого звіту на світовому рівні.

При підготовці звіту Компанія намагалася відповідати найсуворішим критеріям та жорстким міжнародним стандартам, і вже третій рік поспіль пройшла зовнішній аудит, щоб досягти максимального рівня «А +», відповідно до стандарту Глобальної ініціативи зі звітності (GRI G3).

У базі Глобального договору ООН за станом на 1.10.2012 р. зареєстровано 221 українську організацію [7]. У 2012 р. в Україні майже вдвічі збільшилася кількість нефінансових звітів компаній – 35 звітів в порівнянні з 2011 р., коли було випущено 15 звітів. Лідуюча позиція в рейтингу соціально відповідальних компаній належить Систем Капітал Менеджмент, на другому місці – Київстар. Тільки СКМ, Оболюнь готують звіти по комплексній системі GRI3. Інтегрована звітність може бути цікавою для українських компаній з кількох причин:

- відображення стратегічних переваг, які істотно впливають на вартість компанії;
- краще розуміння власної бізнес-моделі виявлення бізнес-процесів, які руйнують середню і довгострокову вартість бізнесу, та аналіз впливу довгострокової вартості бізнесу, та аналіз впливу довгострокової вартості бізнесу та екологію; донесення цінності соціально відповідального бізнесу до ключових керівників компанії – переклад положень концепції сталого розвитку на мову, зрозумілу менеджерам ключових напрямків;
- використання інтегрованої звітності великими українськими компаніями здатне показати на міжнародних ринках наявність компетенції на рівні з найкращими компаніями світу.

Нова ідеологія стійкого розвитку визначає необхідність реформування інформаційного забезпечення управління, яке надасть релевантну і адекватну інформацію для складання інтегрованої звітності. Формування нової (інтегрованої) теорії корпоративного управління, що базується на ідеології стійкого розвитку, вимагає модернізації методології складання звітності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Однією з умов реалізації концепції сталого розвитку є складання інтегрованої звітності. Інтеграція у світовий ринок універсальних принципів щодо прав людини і трудових прав, стандартів охорони навколишнього природного середовища та протидії корупції сприятиме довгостроковій успішності бізнесу.

Сьогодні інтегрована звітність з економічними, екологічними та соціальними складовими – одна з найбільш перспективних областей, яка динамічно розвивається, потребує досліджень і чекає розробок відповідних методологічних основ.

Пріоритетним завданням у цій сфері є розвиток інструментарію, який би надав вітчизняним компаніям можливість адаптувати до своїх умов апробовані у світовій практиці стандарти і регламенти корпоративної відповідальності. Інтегрований звіт відображає зв'язок між різними компонентами бізнес-моделі компанії, зовнішніми факторами, різними видами ресурсів та виробничими показниками.

Введення інтегрованої звітності сприятиме підвищенню ефективності ринків капіталу та розподілу ресурсів між усіма зацікавленими сторонами. У роботі на основі аналізу результатів дослідження визначено проблеми та передумови впровадження інтегрованої моделі звітності як інструменту забезпечення сталого розвитку компаній; обґрунтована методологічна база підготовки інтегрованої звітності компанії в реалізації 10 принципів Глобального договору ООН; розкриті елементи і етапи підготовки Повідомлення про досягнутий прогрес у сфері сталого розвитку компанії згідно рекомендаційним документам і міжнародним стандартам.

Список літератури:

1. Воробей В. Інтегрована звітність [аналітичний огляд]. – Спільнота СВБ, липень 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.svb.org.ua.
2. Интеграция финансовой и нефинансовой отчетности. Руководство по отчетности в области устойчивого развития: версия G4. – «Эрнст энд Янг (СНГ) Б.В.». – 2012-2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ey.com.
3. Костирко Л.А. Финансовый механизм стабильного развития предприятий: стратегические ориентиры, системы обеспечения, адаптация : Монография / Л.А. Костирко. – Луганськ : Вид-во «Ноулідж», 2012. – 474 с.
4. Global Sustainable Investment Review 2012, [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gsiareview2012.gsialliance.org>.
5. Results for Ukraine (2012) / United Nations Global [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unglobalcompact.org>.
6. The Value of Extra-Financial Disclosure. What Investors and Analysts Said, July 2012, [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.globalreporting.org>.
7. CSR Review. Бюлетень Центру «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності». – 2010. – 18 с. (www.csr-ukraine.org)
8. Костирко Л.А. Інтегрована інформаційна система підтримки фінансової стратегії стійкого розвитку підприємств – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.svb.org.ua.

Сикорская Т.С.

Учебно-научный институт экономики, менеджмента и права
Национального университета водного хозяйства и природопользования

Осадчая О.А.

Национальный университет водного хозяйства и природопользования

ИНТЕГРАЦИЯ НЕФИНАНСОВЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ В ОТЧЕТНОСТЬ СУБЪЕКТА ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Аннотация

В статье исследуются вопросы сущности концепции устойчивого развития. Раскрывается интеграция концепции устойчивого развития в финансовой отчетности. Рассмотрены преимущества и недостатки интегрированной отчетности.

Ключевые слова: устойчивое развитие, интегрированная отчетность, финансовая стратегия, финансовая отчетность, концепция устойчивого развития.

Sikorska T.S.

Management and Law of the
National University of Water Management and Nature Resources Use

Osadcha O.A.

National University of Water Management and Nature Resources Use

INTEGRATION OF NON-FINANCIAL INDICATORS IN STATEMENTS BUSINESSES

Summary

The article deals with the question of the essence of sustainable development. It reveals the integration of sustainable development in the financial statements. Advantages and disadvantages of integrated reporting.

Keywords: sustainable development, integrated reporting, financial strategy, financial statements, the concept of sustainable development.